

شماره ابلاغ : 55686/ت66612 هـ

شماره انتشار : 21691

تاريخ ابلاغ: 1398/05/30

تاريخ روزنامه رسمي : 1398/06/12

هيئت وزيران در جلسه 1398/ 5/ 23 به پيشنهاد مشترك وزارتخانه هاي علوم ، تحقيقات و فناوري و بهداشت ، درمان و آموزش پزشكي و با همكاري وزارت دادگستري و به استناد تبصره (۱۰) ماده واحده **قانون پيشگيري و مقابله با تقلب در تهيه آثار علمي - مصوب ۱۳۹۶ -** ، آيين نامه اجرائي **قانون** ياد شده را به شرح زير تصويب كرد :

آيين نامه اجرائي **قانون پيشگيري و مقابله با تقلب در تهيه آثار علمي**

مصوب 1398/05/23

ماده ۱ - در اين آيين نامه اصطلاحات زير در معاني مشروح مربوط به كار مي روند :

- 1 - **قانون :** قانون پيشگيري و مقابله با تقلب در تهيه آثار علمي - مصوب 1396 - .
- 2 - وزارت : هر يك از وزارتخانه هاي علوم ، تحقيقات و فناوري و بهداشت ، درمان و آموزش پزشكي (حسب مورد) .
- 3 - مؤسسه : هر يك از دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالي و پژوهشي اعم از دولتي و غيردولتي مصوب شوراي گسترش وزارت و ساير مراجع **قانوني** و حوزه هاي علميه داراي مجوز از شوراي گسترش حوزه هاي علميه .
- 4 - خدمات متعارف : خدماتي كه بخشي از فرايند ماهوي طراحي ، انجام و گزارش نتايج پژوهش نيستند و برون سپاري آنها توسط گروه پژوهشي يا پژوهشگر به شخص ثالث در ازاي پرداخت حق الزحمه يا مانند آن بر اساس عرف علمي متخصصين هر رشته موجه است .
- 5 - آثار متقالبانه : آثار مندرج در متن ماده واحده **قانون** .
- 6 - مشابهت يابي (همانند جويي) : ساز و كاري كه در آن ، سامانه تحت شبكه (وب) با دريافت متن از كاربر و مقايسه خودكار آن با متن كامل پيشنهاد (پروپوزال) ، پايان نامه ، رساله ، كتاب ، طرح پژوهشي و مقاله هاي موجود در پايگاه هاي داده و مدارك داراي دسترسي آزاد در شبكه (وب) ، نوشته هاي همانند را بازيابي و ميزان همانندي و منبع اطلاعات همانند را نمايش مي دهد .
- 7 - ايرانداك : پژوهشگاه علوم و فناوري ايران و همتراز آن (حسب مورد) .

ماده ۲ - به منظور سياست گذاري و انجام اقدامات پيشگيرانه موضوع بندهاي (۱) و (۲)

تبصره (۷) ماده واحده **قانون** ، تدوين استانداردها و راهنماهاي اخلاق در پژوهش ، نظارت ، اعتباربخشي ، ايجاد هماهنگي و وحدت رويه بين کارگروه هاي اخلاق در پژوهش مؤسسات ، تدوين استانداردهاي تهيه آثار علمي از قبيل رساله ، کتاب ، پايان نامه ، مقاله ، طرح پژوهشي و مانند آنها و رسيدگي به اعتراضات نسبت به تصميمات کارگروه اخلاق در پژوهش مؤسسات ، کارگروه وزارتي اخلاق در پژوهش در سطح وزارت و با ترکيب زير تشکيل مي شود :

- 1 - معاون پژوهشي وزير (رييس) .
- 2 - معاون آموزشي وزير .
- 3 - معاون حقوقي و امور مجلس وزير .
- 4 - رييس ايرانداک .
- 5 - دو نفر پژوهشگر صاحب نظر عضو هيئت علمي .
- 6 - يك نفر عضو هيئت علمي رشته حقوق .
- 7 - دو نفر صاحب نظر در حوزه اخلاق در پژوهش .

 تبصره ۱ - اعضاي رديف هاي (۵) ، (۶) و (۷) اين ماده به پيشنهاد معاون پژوهشي وزير و با حکم وزير به مدت (۲) سال انتخاب مي شوند و انتخاب آنان براي دو دوره متوالي مجاز است .

 تبصره ۲ - دبیرخانه کارگروه در معاونت پژوهشي وزارت بدون ايجاد ساختار سازماني جديد تشکيل مي شود و تصميمات کارگروه وزارتي اخلاق در پژوهش توسط معاون پژوهشي وزير ابلاغ مي شود .

 تبصره ۳ - دبیرخانه موظف است گزارش سالانه اقدامات کارگروه را به وزير ذي ربط ارايه کند .

 تبصره ۴ - با تشکيل کارگروه وزارتي اخلاق در پژوهش ، ساير کارگروه هاي متناظر موجود در وزارت منحل مي شوند .

 ماده ۳ - به منظور رعايت استانداردهاي اخلاقي مصوب کارگروه وزارتي اخلاق در پژوهش در مراحل مختلف طراحي ، اجرا و گزارش نتايج پژوهش ها و همچنين اجراي سياست هاي کارگروه

مذکور از جمله اتخاذ تدابير پيشگيرانه موضوع بندهاي (۱) و (۲) تبصره (۷) ماده واحده قانون ، کارگروه اخلاق در پژوهش در سطح مؤسسه با ترکیب زیر تشکیل می شود :

- 1 - رييس مؤسسه (رييس) .
- 2 - معاون پژوهشي و فناوري (يا عناوين مشابه) مؤسسه (دبیر) .
- 3 - معاون آموزشي مؤسسه .
- 4 - سه نفر عضو هيئت علمي صاحب نظر در امور پژوهشي با معرفي معاون پژوهشي و فناوري مؤسسه و حکم رييس مؤسسه .
- 5 - يك نفر به عنوان نماينده جامعه علمي به انتخاب مجمع انجمن هاي علمي و حکم رييس مؤسسه .
- 6 - يك نفر صاحب نظر اخلاق در پژوهش به انتخاب و حکم رييس مؤسسه .
- 7 - يك نفر عضو هيئت علمي رشته حقوق به انتخاب و حکم رييس مؤسسه .

 تبصره ۱ - اعضاي رديف هاي (۴) ، (۵) ، (۶) و (۷) اين ماده به مدت دو سال انتخاب مي شوند و انتخاب آنان براي دو دوره متوالي مجاز است .

 تبصره ۲ - دبیرخانه کارگروه در معاونت پژوهشي و فناوري (يا عناوين مشابه) مؤسسه و بدون ايجاد ساختار سازماني جديد تشکیل می شود .

 تبصره ۳ - مؤسساتي که با توجه به ساختار تشکيلاتي خود به تشخيص وزارت ، امکان تشکيل کارگروه اخلاق در پژوهش را ندارند ، از نظر اجراي تکاليف مقرر در اين آيين نامه ، تابع کارگروه اخلاق در پژوهش يکي از دانشگاه هاي دولتي به تشخيص وزارت خواهند بود .

 ماده ۴ - وظائف کارگروه اخلاق در پژوهش مؤسسه به شرح زیر است :

- 1 - بررسي و آسيب شناسي علل و زمينه هاي بروز تخلفات پژوهشي و اعمال تدابير پيشگيرانه در سطح مؤسسه و ارجاع موضوع به واحدهاي ذي ربط .
- 2 - پيشنهاد اصلاح مقررات و رويه هاي موجود به کارگروه وزارتي اخلاق در پژوهش در راستاي کاهش زمينه هاي بروز تخلفات پژوهشي .

- 3 - ترويج اخلاق در پژوهش ، درستكاري علمي و اطلاع رساني در سطح مؤسسه .
- 4 - برنامه ريزي براي افزايش سطح آگاهي اعضاي هيئت علمي ، دانشجويان و كاركنان مؤسسه از طريق برگزارى كارگاه هاي آموزشي ، همایش ها ، نشست هاي علمي و نظاير آن .
- 5 - اطلاع رساني در خصوص استانداردهاي مصوب اخلاق در پژوهش ، مصوبات كارگروه وزارتي اخلاق در پژوهش و ساير موارد مشابه كه توسط مراجع ذي ربط اعلام مي شود .
- 6 - بررسي اوليه و كارشناسي گزارش هاي ارتكاب تخلفات پژوهشي موضوع ماده (10) اين آيين نامه .
- 7 - اجراي مصوبات كارگروه وزارتي اخلاق در پژوهش و ارايه گزارش عملکرد به كارگروه وزارت متبوع .
- 8 - بررسي و تصويب پيشنهاده (پروپوزال) پژوهش هايي كه بر اساس مصوبات كارگروه وزارتي اخلاق در پژوهش ، شروع مراحل انجام آنها منوط به اخذ تأييديه از كارگروه اخلاق در پژوهش مؤسسه است .

ماده ۵ - دستورالعمل نحوه تشكيل ، روش كار و شرح وظايف كارگروه اخلاق در پژوهش ، نحوه مديريت تعارض منافع ، شرايط و نحوه انتخاب نماينده جامعه علمي ، نحوه انتخاب ، آموزش و شرايط بازرس يا بازرسان در سطح وزارت و مؤسسات ظرف سه ماه به تصويب وزير ذي ربط مي رسد . بازرسان براي مدت (۲) سال انتخاب مي شوند و انتخاب آنها براي دو دوره متوالي مجاز است .

ماده ۶ - مؤسسه موظف است در اجراي تبصره (۹) ماده واحده **قانون** اقدامات زير را انجام دهد :

- 1 - پيشنهاده (پروپوزال) ها ، رساله ها و پايان نامه هاي فاقد طبقه بندي دانشجويان تحصيلات تكميلي بايد پس از تصويب در مؤسسه ، در ايرانداك ثبت شود .
- 2 - كليه رساله ها و پايان نامه ها قبل از دفاع بايد در ايرانداك مشابهت يابي شود و ارايه گزارش مشابهت يابي براي كسب مجوز دفاع الزامي است . ايرانداك موظف است امكان مشابهت يابي برخط (آنلاين) را براي مؤسسه ايجاد كند .
- 3 - ارايه گواهي ثبت نهايي پايان نامه/ رساله در ايرانداك براي فراغت از تحصيل الزامي است . استفاده از امتياز پايان نامه/ رساله مربوط براي ترفيع پايه ، ارتقاي مرتبه اعضاي هيئت علمي و تسويه حساب مالي و برخورداري از مزايای مالي آن ، منوط به ارايه گواهي ثبت نهايي و

مشابهت يابي پايان نامه/ رساله در ايرانداک است . گواهي مذکور بايد به صورت برخط (آنلاين) قابل دسترس باشد .

 تبصره ۱ - مؤسسات وابسته به وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکي موظفند اطلاعات موضوع اين ماده را در سامانه اين وزارتخانه ثبت و مشابهت يابي نمايند . وزارت ياد شده موظف است تمهيدات لازم را براي انتقال و ثبت اطلاعات در ايرانداک مطابق استانداردهاي ايرانداک اتخاذ کند .

 تبصره ۲ - نحوه عمل در خصوص اطلاعات و داده هاي با موضوعات امنيتي ، دفاعي و داراي طبقه بندي موضوع **قانون مجازات انتشار و افشاي اسناد محرمانه و سري دولتي - مصوب ۱۳۵۳** - و آيين نامه اجرائي آن - مصوب ۱۳۵۴ - طبق آيين نامه اجرائي تبصره بند (ت) ماده (۶۴) **قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادي ، اجتماعي و فرهنگي جمهوري اسلامي ايران** خواهد بود .

 ماده ۷ - خدمات متعارفي که در هر يك از مراحل طراحي ، انجام و گزارش نتايج پژوهش برون سپاري مي شوند ، بايد در پيشنهاد (پروپوزال) پژوهشي به صورت شفاف بيان شوند و به تصويب مؤسسه برسند .

 ماده ۸ - مؤسسه مکلف است متن کامل پايان نامه هاي فاقد طبقه بندي را حداکثر پنج سال پس از تاريخ دفاع منتشر کند .

 ماده ۹ - در اجرائي تبصره (۴) ماده واحده **قانون** ، وزارت ، افراي از بازرسان خود را که در وزارت و مؤسسات اشتغال به کار دارند ، به عنوان ضابط خاص دادگستري تعيين و به منظور طي دوره آموزشي ضابطان دادگستري و دريافت کارت ويژه ضابطان دادگستري به مراجع قضايي مربوط معرفي مي کند . ضابطان خاص ياد شده پس از دريافت کارت ويژه در حدود قوانين و مقررات انجام وظيفه مي کنند .

 تبصره ۱ - چنانچه هر يك از جرايم موضوع **قانون** ، توسط اشخاص حقيقي و حقوقي به قصد انتفاع و به عنوان حرفه يا شغل ارتکاب يابد ، ضابطان خاص ياد شده تحقيقات لازم را در آن خصوص انجام مي دهند و ضمن گزارش به وزارت و مؤسسه متبوع ، مراتب را جهت تعقيب كيفري به اطلاع دادستان شهرستان مي رسانند . اين امر مانع طرح شکايت مستقيم وزارت يا مؤسسه به دادسراي عمومي و انقلاب نيست . ضابطان خاص مکلف به بررسي و تحقيق در زمينه جرايم ارتکابي ياد شده حسب نظر وزارت يا مؤسسه متبوع هستند .

 تبصره ۲ - مرتکب یا مرتکبان جرایم موضوع ماده واحده **قانون** با حکم دادگاه ، مکلفند وجوه دریافتی ناشی از جرم را به حساب خزانه واریز کنند .

 تبصره ۳ - وزارت می تواند در پیگیری جرایم موضوع ماده واحده **قانون** علاوه بر استفاده از بازرسان خود به عنوان ضابط خاص ، در حدود **قانون** از همکاری سایر ضابطان دادگستری نیز استفاده کند .

 تبصره ۴ - در ارتکاب جرایم موضوع ماده واحده **قانون** به صورت سازمان یافته و تکرار و تعدد آن ، ضوابط تشدید مجازات برابر **قانون** اعمال خواهد شد .

 ماده ۱۰ - گزارش های ارتکاب تخلفات پژوهشی موضوع تبصره (۶) ماده واحده **قانون** بدو در کارگروه های اخلاق در پژوهش موضوع ماده (۳) این آیین نامه مطرح می شوند . کارگروه های مزبور ضمن بررسی و تحقیق مقدماتی و در صورت لزوم ارجاع امر به کارشناس متخصص در موضوع ، پرونده را به همراه پیشنهادهای خود به مراجع پیش بینی شده در تبصره (۶) ماده واحده **قانون** ارسال می کنند تا مطابق قوانین و مقررات مربوط ، نسبت به موضوع رسیدگی شود . نظر کارگروه برای مراجع یاد شده جنبه مشورتی دارد .

 تبصره - کارگروه های اخلاق در پژوهش مکلفند فرد در مظان ارتکاب تقلب را در جریان کامل پرونده قرار دهند و برای وی مهلت دفاع منظور کنند . مراجع موضوع تبصره (۶) ماده واحده **قانون** نیز مکلفند امکان دسترسی به تمام اطلاعات پرونده و بهره مندی از وکیل یا نماینده را برای فرد در مظان ارتکاب تقلب فراهم کنند .

 ماده ۱۱ - در صورت قطعیت محکومیت صادر شده توسط مراجع موضوع تبصره (۶) ماده واحده **قانون** ، مراتب به اطلاع مؤسسه و سازمان اداری و استخدامی کشور و دستگاه های اجرایی ذی ربط در مورد کارکنان بخش دولتی می رسد و در مورد کارکنان سایر بخش ها به نحو مقتضی اطلاع رسانی خواهد شد تا نسبت به سلب هرگونه امتیاز مادی یا معنوی مترتب بر آن و لغو اثر هرگونه مدرک تحصیلی ، پایه ، مرتبه علمی ، رتبه یا عناوین مشابه علمی ، اقدام قانونی لازم را به عمل آورند .

 ماده ۱۲ - لغو اثر مدرک تحصیلی حاصل از تقلب موضوع تبصره (۶) ماده واحده **قانون** ، پس از اثبات تقلب علمی در کارگروه اخلاق در پژوهش مؤسسه و محکومیت قطعی در مراجع موضوع تبصره (۶) ماده واحده **قانون** ، توسط مؤسسه صادرکننده انجام می شود .

ماده 13 - در صورت ارتكاب تقلب علمي موضوع قانون توسط دانش آموختگان دانشگاه هاي خارج از کشور که مدرک تحصيلي خارجي آنها مورد ارزشيابي قرار گرفته است ، پرونده حسب مورد توسط وزارت به يکي از مؤسسات ارجاع مي شود . در صورت قطعيت حکم مربوط به ارتكاب تقلب علمي ، گواهينامه ارزشيابي صادر شده توسط واحد صادرکننده از درجه اعتبار ساقط خواهد شد .

اسحاق جهانگيري - معاون اول رييس جمهور